

**ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Διδάσκων: Γιώργος Παπακωνσταντίνου

Παρεμβάσεις: Νίκος Βαμβακάς, υπεύθυνος Στούντιο Ήχου
Γιώργος Καλαούζης, ΕΠΕΟΤ, πληροφορικός

Συνεργάτες: Δάφνη Τραγάκη, ΙΑΚΑ, ανθρωπολόγος ήχου
Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ΠΤΠΕ, μουσικός
Nicolas Remi, TAM, φυσικός

Εξωτερικοί προσκεκλημένοι

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ &

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ &

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

οπτικοακουστικός -ή -ό [optikoakustikós] E1 : που συνδυάζει εικόνα και ήχο, έτσι ώστε να απευθύνεται και στην όραση και στην ακοή: *Οπτικοακουστικά συστήματα. Κινηματογράφος, τηλεόραση και άλλα οπτικο ακουστικά μέσα. Οπτικοακουστική μέθοδος διδασκαλίας.*[λόγ. οπτικ(ός) -ο- + ακουστικός μτφρδ. αγγλ. audiovisual]

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ &

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

αναπαράσταση η [anaparástasi] O33 : η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του αναπαριστάνω. **α.** θεατρική ή κινηματογραφική παράσταση ενός γεγονότος, έτσι όπως έγινε ή γινόταν σε κάποια χρονική στιγμή ή περίοδο: ~ της πορείας του Χριστού προς το Γολγοθά. ~ του βλάχικου γάμου. || ~ του εγκλήματος, εικονική επανάληψή του από το δράστη στον ίδιο χώρο και μπροστά στα αρμόδια αστυνομικά και δικαστικά όργανα. **β.** εικαστική ή γραφική παράσταση γεγονότος ή κατασκευής που δεν υπάρχει ή που δεν έχει πλέον τη μορφή που είχε: ~ της Ακρόπολης όπως ήταν στους κλασικούς χρόνους.[λόγ. ανα- παράστα(σις) - ση, μτφρδ.: α: γαλλ. représentation· β: γαλλ. reproduction (συν. του représentation)]

representation (n.) c.1400, "image, likeness," from Old French *representacion* (14c.) and directly from Latin *representationem* (nominative *representatio*), noun of action from past participle stem of *repraesentare* (see **represent**). Meaning "statement made in regard to some matter" is from 1670s. Legislative sense first attested 1769.

Étymol. et Hist. 1. « Action de replacer devant les yeux de quelqu'un » **a)** mil. XIIIes. [ms. XIVes.] dr. « par la présence effective (de pièces justificatives) » (*Statuts de la léproserie de Noyon ds Statuts d'Hôtels-Dieu et de léproserie*, éd. Le Grand, 2^epart., p. 194); **b)** 1370 *representacion* « par l'évocation, la pensée » (ORESME, *Ethiques*, éd. A. D. Menut, III, chap. 22, note 7, p. 221); **c)** 1538 « par l'imitation, le jeu » (EST., s.v. *actio*); **2. a)** 1393 dr. *representacion* « droit de représenter quelqu'un (une personne décédée) » (*Ménagier de Paris*, éd. G. E. Brereton et J. M. Ferrier, I, V, p. 62, ligne 30); **b)** 2^emoit. XIVes. pol. « groupe de personnes représentant une ville » (FROISSART, *Chron.*, éd. S. Luce, t. 4, p. 60, 31); 1772 *représentation de la nation* « corps des représentants d'un peuple » (RAYNAL, *Hist. Philosophique des Indes*, I, p. 446 ds BRUNOT t. 6, p. 450, note 15); **c)** 1899 comm. (DG); **3.** 1539 « fait de présenter un certain état, une certaine condition » (EST.: Belle **representation** et apparence de maison); 1572 (VINTEMILLE, tr. *Cyropédie*, I, 1 ds HUG.); av. 1696 (SÉV., 224 ds LITTRÉ); **4.** 1718 (Ac.: **Representation**, Remonstrance respectueuse). Empr. au lat. *repraesentatio*, *-onis* « action de mettre sous les yeux » d'où « image », formé sur le supin *repraesentatum*, *derepraesentare*, v. *représenter*.

Πράξη μέσω της οποίας καθίσταται κάτι ορατό (γαλλική προέλευση)

Εικαστική ή γραφική παράσταση γεγονότος ή κατασκευής που δεν υπάρχει ή που δεν έχει πλέον τη μορφή που είχε

Επανάληψη δράσης

Εκπροσώπηση ενός προσώπου, ενός θεσμού

Εικόνα, ομοιότητα

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ &

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

τεχνική η [texnikí] O29 : το σύνολο των επιστημονικών ή εμπειρικών μεθόδων με τις οποίες ο άνθρωπος εκτελεί ένα έργο ή πετυχαίνει ένα ορισμέ νο αποτέλεσμα: Η ~ της κατασκευής γεφυρών / υψηλών κτιρίων. Η ~ της υφαντουργίας. Η ~ των πωλήσεων. Εφαρμόζονται νέες τεχνικές για την αποδοτική καλλιέργεια της γης. Χάρη στην ~ ο άνθρωπος προσαρμοσε το περιβάλλον στα σχέδιά του. || ο ιδιαίτερος τρόπος δουλειάς ενός καλλιτέχνη: Η ~ του Γκρέκο. [λόγ. ουσιαστικοπ. θηλ. του επιθ. τεχνικός]

τεχνολογία ¹ η [texnoloxía] O25 : **1.** η μελέτη των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των τεχνικών γνώσεων στους διάφορους κλάδους της βιομηχανίας και με επέκταση, οι κατακτήσεις του ανθρώπου στον τεχνικό τομέα: Προϊόν σύγχρονης / προηγμένης τεχνολογίας. Η ανάπτυξη της γερμανικής / της ιαπωνικής / της αμερικανικής τεχνολογίας. Η ~ του 20ού αι. **2.** το σύνολο των διαδικασιών με τις οποίες μετατρέπονται οι πρώτες ύλες σε βιομηχανικά προϊόντα: Χημική ~. ~ τροφίμων.[λόγ. < γαλλ. technologie < techno- = τεχνο- + -logie = -λογία]

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ &

ΤΕΧΝΙΚΕΣ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

επεξεργασία η [epexsergasía] O25 : η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του επεξεργάζομαι. **1α.** πνευματική δημιουργία με χρήση επί μέρους στοιχείων: *Η ~ ενός πολιτικού / εκπαιδευτικού / οικονομικού προγράμματος.* **β.**διόρθωση, τροποποίηση ενός έργου, μιας πνευματικής δημιουργίας, έτσι ώστε να πάρει την τελική μορφή: *Τελική~ ενός κειμένου.* **γ.** (πληροφ.) εισαγωγή και μετατροπή στοιχείων σε ηλεκτρονικό υπολογιστή: *~ δεδομένων. ~εικόνας. ~ κειμένου,* συγγραφή και διαμόρφωση κειμένου σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. **2.** κατεργασία: *Στο στομάχι γίνεται η ~ των τροφών. Η ~ των λυμάτων.* || (μεταλλουργία): *Ψυχρή / θερμική ~.*[λόγ. < ελνστ. έπεξεργασία & σημδ. γαλλ. élaboration]

πνευματική δημιουργία με χρήση επί μέρους στοιχείων

διόρθωση, τροποποίηση ενός έργου, μιας πνευματικής δημιουργίας

εισαγωγή και μετατροπή στοιχείων σε ηλεκτρονικό υπολογιστή

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΜΠΕΙΡΙΑ

ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ

Πραγματικότητες

Η ερώτηση που θέτουν πάντα οι αναπαραστατικές τέχνες είναι: που βρίσκεται η πραγματικότητα.

Ο Γκιγιώμ Απολιναίρ θεωρεί την πραγματικότητα της όρασης αλλά και της σύλληψης (conception) μια πραγματική δημιουργία και όχι μίμηση.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ΤΕΧΝΗ ή ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΕΧΝΗ και ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ/ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ
(DISCIPLINE)

Σκίτσο

Σχέδιο

Σκαρίφημα

Διάγραμμα

Ζωγραφικό έργο

Μακέτα

Φωτογραφία

Φωτομοντάζ/ Κολάζ

Ψηφιακό σχέδιο

Ψηφιοποιημένο σχέδιο

Τρισδιάστατο ψηφιακό μοντέλο

Προγραμματισμός/ κώδικας

Διευρυμένη πραγματικότητα

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Η ορολογία στην ιστορική της προοπτική.

Η ιστορική προοπτική μας προφυλάσσει από την ιδεολογικοποίηση της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής και της τεχνολογίας.

Μελέτη της σχέσης μεταξύ αρχιτεκτονικής και νοητικών εργαλείων.

Ανάγνωση του συστήματος των νοητικών εργαλείων σε σχέση με τις ιστορικές κοινωνίες στις οποίες ανήκουν (πολιτική, κοινωνική οργάνωση, οικονομία, ιδεολογία, νοοτροπίες)

Σχεδιασμός

Απεικόνιση/ Προαπεικόνιση

Αναπαράσταση

Κτήριο

Χώρος

Χρόνος

Μηχανισμός αντίληψης

Νοητικά μοντέλα κατανόησης

Πολυαισθητηριακή εμπειρία

Ηχοτοπία

Αφήγηση

Σενάριο

Δράση – Δρώμενο

Γεγονός (event)

Πληροφορία

ΧΩΡΟΣ

χώρος < αρχαία ελληνική χῶρος **χώρος** αρσενικό (φιλοσοφία)
θεμελιώδης έννοια, παράλληλη με την έννοια του χρόνου, το
πλαίσιο μέσα στο οποίο υπάρχουν όλα

Espace, Space

Η λέξη προέρχεται από το λατινικό *spatium*, που έχει δύο
σημασίες:

- ✓ Την αρένα, την έκταση των ιπποδρομιών
- ✓ Δήλωση μιας διάρκειας

Στα αρχαία γαλλικά *espace* σήμαινε μια χρονική διάρκεια
le soleil occupait tout l'espace du jour

Σχέση χώρου με χρόνο

χώρος ο [χόρος] O18 : **I1.**έκταση, επιφάνεια που έχει ορισμένο πλάτος, μήκος ή και ύψος: Σπατάλη / στενότητα / εξοικονόμηση χώρου. Νεκρός* ~. || (ειδικότ.) **α.** υπαίθρια έκταση· εξωτερικός χώρος: Χώροι με πράσινο, πάρκα, κήποι. Ελεύθερος ~ για αναψυχή / για άθληση. **β.** χτισμένη επιφάνεια, δωμάτιο ή αίθουσα· εσωτερικός χώρος: Το διαμέρισμα έχει μεγάλους / στενούς χώρους. Βοηθητικοί χώροι, κουζίνα, λουτρό, αποθήκη. ~ διδασκαλίας / δουλειάς. **γ.** γεωγραφική έκταση, περιοχή: Ευρωπαϊκός / μεσογειακός / ελληνικός ~. Ο εναέριος / θαλάσσιος ~ ενός κράτους. Ζωτικός* ~. **δ.** κενός χώρος που μπορεί να καταλάβει ένα συγκεκριμένο πρόσωπο ή πράγμα· θέση: Στο τραπέζι υπάρχει ~ για δώδεκα άτομα. Δεν υπάρχει άλλος ~ στην ντουλάπα. Άφησε χώρο για να γράψω κι εγώ στο γράμμα. Κάνε χώρο για να καθίσω και εγώ. Οι βιβλιοθήκες πιάνουν πολύ χώρο. || Δεν υπάρχει ~ για μένα σ' αυτό το σπίτι / σ' αυτή την πόλη, η παρουσία μου είναι αδιάφορη έως ενοχλητική. **2.** (μτφ.) επαγγελματικός ή επιστημονικός τομέας, περιοχή ή περιβάλλον με το οποίο ασχολείται ή στο οποίο ανήκει κάποιος: Μελέτες / έρευνες στο χώρο της φυσικής / της ιατρικής. Πολιτικός που ανήκει στον κεντρώο / στον προοδευτικό / στο συντηρητικό χώρο. Ονόματα γνωστά στον πολιτικό / στο λογοτεχνικό / στον καλλιτεχνικό χώρο. **II.** (επιστ.) **1.** (φιλοσ.) το άπειρο διάστημα μέσα στο οποίο κινείται η ύλη. **2α.** (γεωμ.) το διάστημα των τριών διαστάσεων, που αποτελεί το αντικείμενο της στερεομετρίας, ή των δύο διαστάσεων, που αποτελεί το αντικείμενο της επιπεδομετρίας, στην ευκλείδεια γεωμετρία. || Ο χώρος των τεσσάρων / πέντε / άπειρων διαστάσεων, στη μη ευκλείδεια γεωμετρία. **β.** (φυσ.) ο χώρος των τεσσάρων διαστάσεων, η σχέση χώρου χρόνου· χωρόχρονος. [λόγ.: I1α: αρχ. χῶρος· I1β-II: λόγ. σημδ. γαλλ. espace, place, domaine & αγγλ. space, room & γερμ. Raum]

Η απεικόνιση και η αναπαράσταση στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό χωρίζονται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

✓ στην **συμβολική κωδικοποίηση** των γραμμικών σχεδίων (κατόψεις, όψεις, τομές) στα οποία σχέση με την πραγματικότητα είναι έμμεση και αφαιρετική. Πρόκειται για αυστηρά κωδικοποιημένη μεταφορά της τρισδιάστατης πραγματικότητας στις δύο διαστάσεις της οθόνης.

✓ στη **ρεαλιστική αναπαράσταση** του αντικειμένου (προοπτικά, αξονομετρικά, μακέτες).

✓ στη **συμβολική και αφαιρετική απεικόνιση** σκίτσων και διαγραμμάτων

Συμβολική κωδικοποίηση των γραμμικών σχεδίων (κατόψεις, όψεις, τομές).

Η σχέση με την πραγματικότητα είναι έμμεση και αφαιρετική.

Πρόκειται για αυστηρά κωδικοποιημένη μεταφορά της τρισδιάστατης πραγματικότητας στις δύο διαστάσεις της οθόνης.

Στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό χρησιμοποιούνται μια πλειάδα αναπαραστατικών τεχνικών: σκίτσο, σχέδιο, φωτογραφία, βίντεο, ψηφιακή εικόνα.

Κάθε νέο μέσο αναπαράστασης εγκλείει παλαιότερες αισθητικές και τεχνικές αναζητήσεις.

Οι διαφορετικές τεχνικές δεν αποτελούν απλά μέσα παραγωγής αλλά παράλληλα επηρεάζουν τον τρόπο αντίληψης του χώρου, του χρόνου, της κίνησης και της ύλης.

Ο σχεδιασμός ως αναπαράσταση

Η διατύπωση της αρχιτεκτονικής πρότασης σε ένα αναπαραστατικό μέσο δεν είναι απλώς μια τεχνική επιλογή ή μια επιχειρησιακή αναγκαιότητα του αρχιτέκτονα αλλά ένας τρόπος να σκέφτεται τον χώρο.

Οι διαφορετικές τεχνικές δεν αποτελούν απλά μέσα παραγωγής αλλά παράλληλα επηρεάζουν τον τρόπο αντίληψης του χώρου, του χρόνου, της κίνησης και της ύλης.

Οι νοητικές διεργασίες του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού υπακούουν ως ένα βαθμό στις νομοτέλειες των αναπαραστατικών εργαλείων που έχουν εσωτερικευτεί στην αρχιτεκτονική σκέψη.

Στη διαδικασία σχεδιασμού χρησιμοποιούνται τα εργαλεία για να παραχθεί μια μορφή που προϋπάρχει στο μυαλό του κατασκευαστή-δημιουργού.

Το εργαλείο και η γλώσσα είναι οι δύο πόλοι του ίδιου μηχανισμού, είναι έκφραση της ίδιας ιδιότητας του ανθρώπου.

Κατασκευάζουμε ένα εργαλείο για να πραγματοποιήσουμε κάτι το οποίο έχουμε συλλάβει νοητικά. Η τεχνική είναι ταυτόχρονα εργαλείο και χειρονομία.

Οι όροι σχέδιο, εικόνα, απεικόνιση, χρησιμοποιούνται χωρίς διάκριση στο λόγο περί αρχιτεκτονικής, σε επίπεδο πρακτικής αλλά και θεωρίας.

Η κυρίαρχη αντίληψη θεωρεί πως τα αναπαραστατικά μέσα αποτελούν αποκλειστικά εσωτερικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής δημιουργίας και αποτυπώνουν μια ήδη διαμορφωμένη σχεδιαστική σύλληψη.

Διακρίνουμε δύο βασικές προσεγγίσεις,

✓ αυτή που θεωρεί το σχέδιο απλό συστατικό της διαδικασίας παραγωγής

✓ και αυτή που υπογραμμίζει τον καλλιτεχνικό και δημιουργικό του ρόλο.

Η επίγνωση του ιδιαίτερου καθεστώτος της αρχιτεκτονικής αναπαράστασης είναι πολύτιμη για την κατανόηση των ιστορικών βημάτων της αρχιτεκτονικής σκέψης και πρακτικής μέσω της αμφίδρομης σχέσης τους με τις απεικονιστικές μεθόδους.

Μπορούμε να αναζητήσουμε τις σχέσεις σκέψης, εργαλείου και χειρονομίας σε εργαλεία όπως το πινέλο, το μολύβι, το στυλό, το ποντίκι, το ηλεκτρονικό στυλό.

Μια εικονογραφική διαδικασία προϋποθέτει μια δημιουργική πράξη. Είναι το αποτέλεσμα της πρόθεσης ενός δημιουργού να μεταφέρει σε μια επιφάνεια-υπόβαθρο μια αναπαράσταση (ρεαλιστική, αφαιρετική, κλπ) μιας πραγματικότητας.

Οι τεχνικές που συγκροτούν το βλέμμα μιας συγκεκριμένης εποχής προς το χώρο έχουν σαφείς πολιτιστικούς και ιδεολογικούς προσδιορισμούς που μεταγράφονται στις αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις οι οποίες με τη σειρά τους τροποποιούν και εξελίσσουν τις τεχνικές.

Κάθε νέο μέσο αναπαράστασης εγκλείει παλαιότερες αισθητικές και τεχνικές αναζητήσεις.

HABITUS

Η κατανόηση των διακυβευμάτων του ψηφιακού παρόντος μέσα από τις μεταβάσεις, τις τομές, τις ρήξεις, τις συμβιώσεις και τα αδιέξοδα των αναπαραστατικών κωδίκων του παρελθόντος πρέπει να συμβαδίζει με την αναζήτηση ενός σύγχρονου *habitus*.

Ο όρος αναφέρεται στην ασυνείδητη ενσωμάτωση από τον δημιουργό μιας συλλογικής κουλτούρας (*Bildung*), μιας εποχής, μιας τάξης, κλπ η οποία προσανατολίζει και καθοδηγεί τη δημιουργική διαδικασία.

Πρόκειται για ένα υποσυνείδητο «**καλλιτεχνικό πρόγραμμα**» που παρέχει τις βασικές αρχές αναπαραστατικών και μορφολογικών συνθετικών επιλογών καθώς και των τεχνολογικών διαδικασιών. Τον όρο εισάγει ο Erwin Panofsky στο έργο του *Architecture gotique et pensée scholastique*, Éditions de Minuit, 1981 και αναλύει ο Bourdieu στο επίμετρο του ίδιου βιβλίου.

Για την κατανόηση των υποσυνείδητων αυτών αρχών, απαιτείται ένα είδος «συνθετικού ενστίκτου» της εικονογραφικής επιστήμης που βασίζεται σε μια επιστημολογική μεθοδολογία.

Κατά τον Πανόφσκι, η **κουλτούρα** δεν είναι μόνο «ένας κοινός κώδικας, ένα κοινό ρεπερτόριο απαντήσεων σε κοινά προβλήματα ή ένα σύνολο νοητικών σχημάτων, ατομικών ή εξατομικευμένων, αλλά μάλλον ένα σύνολο μη-αφομοιωμένων θεμελιωδών σχημάτων, από το οποίο εκκινεί μια απειρία επιμέρους σχημάτων που εφαρμόζονται σε επιμέρους καταστάσεις, σύμφωνα με μια τέχνη ανακάλυψης.

Erwin Panofsky, *Architecture gotique et pensée scholastique*, Éditions de Minuit, 1981.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

PROJECT – DESIGN: ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Διάκριση μεταξύ ενός **υλοποιημένου κτίσματος** και της που οδηγεί στη γέννησή του. Στην Αναγέννηση εμφανίζεται για πρώτη φορά ο όρος *disegno* με τη τριπλή σημασία:

- ✓ την πρόθεση σχεδιασμού
- ✓ Την χωρική έκφραση της πρόθεσης αυτής
- ✓ την τεχνολογική διάσταση

Ανάλογοι όροι εμφανίζονται και στα γαλλικά (*Dessein*) και αγγλικά (*design*).

Στη Γαλλία συνυπάρχουν για τρεις αιώνες δύο όροι, *dessein* και *dessin*, που χρησιμοποιούνται σχεδόν χωρίς διαφοροποίηση.

Ο όρος *dessin* αντιστοιχούσε στην έννοια του «γραφισμού» με την σημερινή της σημασία, ενώ ο όρος *dessein* περιείχε την έννοια του **γραφισμού** επαυξημένη με μια δεύτερη σημασία, αυτή της **δημιουργικής πρόθεσης**.

Οι δύο όροι διαχωρίζονται στον 19^ο αιώνα, την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης.

Με την εμφάνιση των νεωτερικών ιδεών, ο αρχιτέκτονας αυτοπροσδιορίζεται ως το υποκείμενο μιας σύλληψης της οποίας το μέσο είναι το σχέδιο, το οποίο ενσωματώνει και την κατασκευαστική απαίτηση.

Στη σύγχρονη εποχή, η έννοια του σχεδιασμού και του ψηφιακού σχεδιασμού καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εννοιών και πρακτικών.

Μπορεί να αναφέρεται στο γραφικό σχεδιασμό (graphic design), τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό αλλά και τη σχεδίαση ψηφιακών συστημάτων λογισμικού και υλισμικού (software and hardware architecture).

Στην ελληνική γλώσσα, ο μεσαιωνικός όρος **σχεδιάζω** σημαίνει «πράττω ή λέγω ή γράφω τι αμελετήτως και εκ του προχείρου, ενεργώ άνευ προπαρασκευής, κατά την έμπνευση και τας απαιτήσεις της στιγμής, αυτοσχεδιάζω».

Η χρήση της λέξης ως «γράφω ή χαράσσω σχέδιον, σχεδιογραφώ, ιχνογραφώ» είναι νεώτερη. Δ.Δημητράκου, Μέγα λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης, τόμος 8^{ος}, Αθήνα, Πρόοδος, 2000 (πρώτη έκδοση 1958). Σελ. 7052

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΥΝΗΤΙΚΟ ΣΤΟ ΥΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟ

Σύλληψη χώρου/ υλοποίηση χώρου

Φυσικός χώρος

Ψηφιακός χώρος

Υβριδικός χώρος

ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:

Τι είναι οι εικόνες;

Τι μας αφηγούνται οι εικόνες;

Πως μας αφηγούνται κάτι οι εικόνες;

Η ΟΡΑΣΗ ΕΧΕΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο γύρω μας εξαρτάται από μοντέλα κατανόησης βασισμένα

- Στις πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της εποχής
- Στην εκπαίδευσή μας και στην καλλιέργειά μας,
- Στα βιώματα και την εμπειρία μας
- Σε παράγοντες όπως η ψυχολογική κατάσταση, κλπ.

ΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Σχέση αναπαράστασης - κωδίκων επικοινωνίας - αντίληψης της πραγματικότητας

Σε κάθε εποχή, ανάλογα με το κυρίαρχο μοντέλο κατανόησης της πραγματικότητας, είναι διαφορετική και η υπόσταση των όρων **αναπαράσταση, θεατής, βλέμμα, αντιληπτική διαδικασία.**

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι βασικοί στόχοι του μαθήματος είναι οι ακόλουθοι:

Κατανόηση των αρχών σύνθεσης της δισδιάστατης και της κινούμενης εικόνας

Απόκτηση ικανοτήτων χρήσης των τεχνικών εικόνας και ήχου (φωτογραφία, ηχογράφηση, λήψη και μοντάζ βίντεο) και η χρήση τους για την μελέτη του αστικού τοπίου και του κτιριακού περιβάλλοντος.

Ανάπτυξη της παρατηρητικότητας και της περιγραφικής και αναλυτικής ικανότητας στη συλλογή, επεξεργασία και παρουσίαση των τεχνικών, ιστορικών και κοινωνικών δεδομένων.

Έμφαση σε μια συνολική αντίληψη για τις δυνατότητες αναπαράστασης και έκφρασης της πραγματικότητας που παρέχουν τα διάφορα μέσα καθώς και του τρόπου που τα μέσα αυτά επηρεάζουν και διαμορφώνουν την προσέγγιση και ερμηνεία της πραγματικότητας.

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η διερεύνηση της σχέσης της αρχιτεκτονικής και του σχεδιασμού με την θεωρία, την τέχνη, την τεχνολογία των αναπαραστάσεων και της κατασκευής μέσα από διεπιστημονικές οπτικές.

Συνθετική προσέγγιση του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού ως πρακτικής που έχει τεχνολογικό, καλλιτεχνικό και ανθρωπολογικό περιεχόμενο.

Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι ψηφιακές αναπαραστατικές τεχνολογίες μεταβάλλουνσημαντικές πτυχές της σχεδιαστικής διαδικασίας και εγκαθιστούν σταδιακά νέα καθεστώτα οπτικής συνείδησης και αντίληψης της πραγματικότητας

Παράλληλοι στόχοι του μαθήματος:

Η διαμόρφωση μιας κριτικής στάσης απέναντι στην κοινωνία του θεάματος μέσα από τη μελέτη της ιστορίας των οπτικοακουστικών τεχνολογιών στον 20ο αιώνα.

Μελέτη των τεχνολογικών μορφών που κυριάρχησαν στο 20ό αιώνα με βασική επιδίωξη την τοποθέτηση των οπτικοακουστικών τεχνολογιών μέσα στις έντονες πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αναδιατάξεις.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σύνδεση των νέων τεχνολογιών με τις αλλαγές τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό χώρο και με τον ολοένα αυξανόμενο έλεγχο επάνω στον ήχο και στην εικόνα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ακολουθώντας τη διερεύνηση του τεχνολογικού, καλλιτεχνικού και ανθρωπολογικού περιεχομένου του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, η πρώτη ενότητα του μαθήματος των «Οπτικοακουστικών Αναπαραστάσεων και Τεχνικών Επεξεργασίας» εστιάζει στους πολιτιστικούς και ιδεολογικούς προσδιορισμούς των τεχνικών αναπαράστασης που συγκροτούν το βλέμμα μιας συγκεκριμένης εποχής προς το χώρο.

Η εστίαση αυτή γίνεται δυνατή μέσα από δύο διαφορετικά διεπιστημονικά πεδία:

Το πρώτο πεδίο αφορά τις μετά το 1980 προσεγγίσεις θεωρητικών της αρχιτεκτονικής που μελετούν τη **γενεαλογία της έννοιας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού** με στόχο τον εντοπισμό των διαφορετικών φάσεων της αλλαγής στο καθεστώς της αρχιτεκτονικής σύλληψης.

Η αρχιτεκτονική σύλληψη συγκροτείται σταδιακά, με σημείο εκκίνησης την Αναγέννηση και, μέχρι τον 18^ο αιώνα, καθίσταται το κέντρο του ορισμού της επαγγελματικής πρακτικής της αρχιτεκτονικής.

- ✓ J-M Savignat, στο *Dessin et architecture du Moyen-age au XVIIIe siècle*. Παρίσι: École Nationale Supérieure des Beaux Arts, 1980
- ✓ Picon A, Ponte A. (επιμ), *Architecture and the Sciences, Exchanging metaphors*. Νέα Υόρκη: Princeton Architectural Press, 2002
- ✓ Picon A., *Architectes et ingénieurs au Siècle des lumières*. Μασσαλία: Parenthèses, 1988

Το δεύτερο πεδίο αφορά τη μελέτη της σχέσης του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού με τους εικονογραφικούς και αντιληπτικούς κώδικες μιας συγκεκριμένης εποχής.

Στην κατεύθυνση αυτή, βασίζεται στη διεπιστημονική μεθοδολογία της *αρχαιολογίας των μέσων* (media archeology) αναζητώντας στην ιστορία των εκφραστικών μέσων, στοιχείων συνύπαρξης και διαλόγου διαφορετικών τρόπων αναπαράστασης.

Η αρχαιολογία των μέσων είναι ένα διεπιστημονικό ρεύμα που συγκεντρώνει μια σειρά από ερευνητές από τα γνωστικά πεδία των μέσων (media studies), των πολιτιστικών σπουδών (cultural studies) και των οπτικών σπουδών (visual studies).

Η προσέγγισή τους είναι επηρεασμένη από την *Αρχαιολογία της γνώσης* του Μισέλ Φουκώ, καθώς και από τη θεωρία των μέσων ενημέρωσης.

Η έρευνα αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό, σε στενή σχέση με την ιστορία της τέχνης και εστιάζει στο λόγο και τις υλικές εκδηλώσεις του οπτικού πολιτισμού, αναδεικνύοντας τις συνέχειες και τις ρήξεις που παραμένουν απαρατήρητες μέχρι σήμερα.

Συνδέει την οπτική κουλτούρα, το υποκείμενο-παρατηρητή, την τέχνη και την καθημερινή ζωή.

- ✓ Jussi Parikka, *What is media archeology*. Καίμπριτζ: Polity, 2012
- ✓ Erkki Huhtamo, Jussi Parikka *Media Archeology, Approaches, Applications, and Implications*, University of California Press, Berkley & Los Angeles, California, 2011.

ΔΟΜΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κάθε μάθημα αποτελείται από τρεις ενότητες:

A) Θεωρία

B) Προβολή και σχολιασμός οπτικοακουστικού υλικού

Γ) Παρουσιάσεις και σχολιασμός φοιτητικών εργασιών

Οι φοιτητές/ τριες κρατούν σημειώσεις και σκίτσα από τα βασικά σημεία κάθε μαθήματος σε σημειωματάριο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ 14 ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ

Εισαγωγή. Περιεχόμενο μαθήματος. Παραδείγματα ασκήσεων. Σύντομη αναδρομή στην πορεία εκλογίκευσης του βλέμματος.

Εισαγωγή στη φωτογραφική τεχνική. Αρχές σύνθεσης και οργάνωσης του φωτογραφικού κάδρου. Διαδικασία αναγνώρισης του αστικού τοπίου και ανασύνθεση της πραγματικότητας.

Φωτογραφία και αφήγηση. Τεχνικές σύνθετης εικόνας.

Αστικό τοπίο και ηχητικό τοπίο. Σχέση χώρου και ήχου, εικόνας και ήχου.

Ήχος και τεχνικές ηχοληψίας. Επίσκεψη στο στούντιο Ήχου.

Οπτικές μηχανές, από την επιστήμη στο θέαμα.

Εισαγωγή στην κινούμενη εικόνα. Βασικά στοιχεία οπτικοακουστικής γλώσσας.

Πόλη και κινηματογράφος. Αποσπάσματα ταινιών για την πόλη.

Εικονογραφημένο σενάριο. Κωδικοποιημένη τεχνική περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών ενός οπτικοακουστικού έργου με τη χρήση εικόνων και σχολίων.

Όραση και αντιληπτική διαδικασία.

Εισαγωγή στις αρχές του Μοντάζ. Αναλογική και ψηφιακή επεξεργασία εικόνας.

Αρχές λειτουργίας και ιδιαιτερότητες ηλεκτρονικής εικόνας.

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και ψηφιακή εικόνα. Ομογενοποίηση των διαφορετικών εικονογραφικών μέσων.

Χειρονομία και πρόγραμμα. Περιβάλλον επικοινωνίας ανθρώπου-υπολογιστή. Διαδραστικότητα.

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΡΟΦΙΛ ΕΠΟΥΔΕΣ ΠΡΟΪΩΠΑ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ 2013-14

- ΕΞΑΜΗΝΟ 1
- ΕΞΑΜΗΝΟ 2
- ΕΞΑΜΗΝΟ 3
- ΕΞΑΜΗΝΟ 4
- ΕΞΑΜΗΝΟ 5
- ΕΞΑΜΗΝΟ 6
- ΕΞΑΜΗΝΟ 7
- ΕΞΑΜΗΝΟ 8
- ΕΞΑΜΗΝΟ 9
- ΕΞΑΜΗΝΟ 10

ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΟΥΔΩΝ

ΑΛΛΑ ΕΤΗ

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΑ0401 ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ (Υποχρεωτικό στο 1ο εξάμ., ECTS: 4)
[ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ](#)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι βασικοί στόχοι του μαθήματος είναι οι ακόλουθοι:

- Απόκτηση ικανοτήτων χρήσης των τεχνικών εικόνας και ήχου (φωτογραφία, ηχογράφηση, λήψη και μοντάζ βίντεο) και η χρήση τους για την μελέτη του αστικού τοπίου και του κτιριακού περιβάλλοντος.
- Ανάπτυξη της παρατηρητικότητας και της περιγραφικής και αναλυτικής ικανότητας στη συλλογή, επεξεργασία και παρουσίαση των τεχνικών, ιστορικών και κοινωνικών δεδομένων.
- Απόκτηση μιας συνολικής αντίληψης για τις δυνατότητες αναπαράστασης και έκφρασης της πραγματικότητας που παρέχουν τα διάφορα μέσα καθώς και του τρόπου που τα μέσα αυτά επηρεάζουν και διαμορφώνουν την προσέγγιση και ερμηνεία της πραγματικότητας.
- Εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της οπτικοακουστικής και της ψηφιακής τεχνολογίας, στη συλλογή, επεξεργασία και ανασύνθεση των τεχνικών, ιστορικών και κοινωνικών δεδομένων ενός χωρικού περιβάλλοντος.
- Κατανόηση των αντιλήψεων του νοητικού χώρου, διερεύνηση των σχέσεων υλικού χώρου και δυναμικής πραγματικότητας, όπως αναπτύσσονται από τις σύγχρονες εικαστικές αναζητήσεις (βίντεο-ήχος, ψηφιακές διαδραστικές γενιάσεις με τη χρήση υπολογιστών, κλπ).

Παρουσίαση του μαθήματος στην ιστοσελίδα του TAM

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΑΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (eclass)

e-Class
Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης

GU net

UTH e-Class

- ▶ [Κατάλογος Μαθημάτων](#)
- ▶ [Εγγραφή Χρήστη](#)
- ▶ [Εγγραφή Καθηγητή](#)
- ▶ [Εγχειρίδια](#)
- ▶ [Ταυτότητα Πλατφόρμας](#)

- ▶ [Περιοχή Υποστήριξης](#)
- ▶ [Επικοινωνία](#)

Όνομα χρήστη (username)

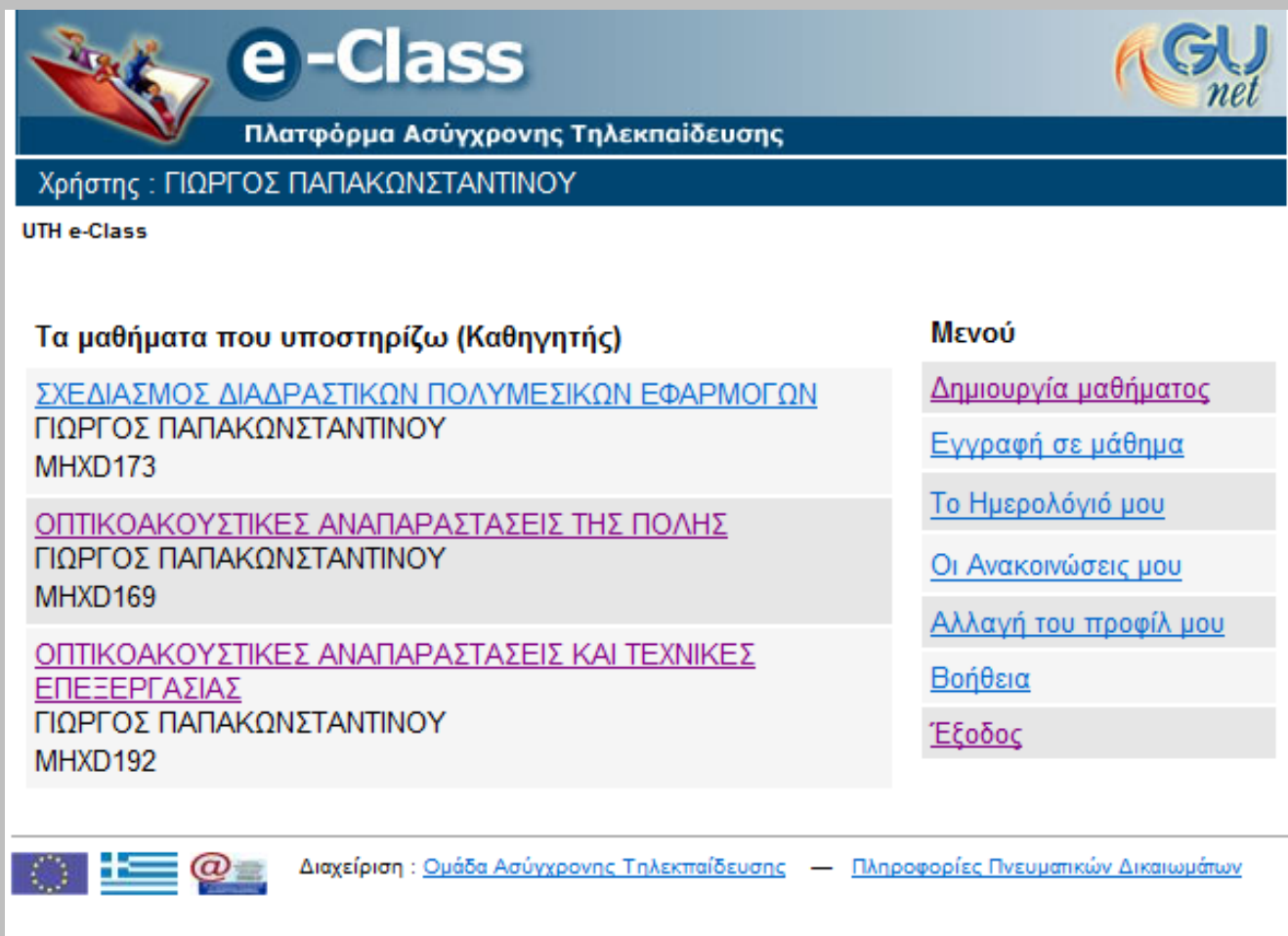
Συνθηματικό (password)

[Ξεχάσατε το συνθηματικό σας:](#)

Η πλατφόρμα **GUNet e-Class** είναι ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων και αποτελεί την πρόταση του Ακαδημαϊκού Διαδικτύου για την υποστήριξη της Υπηρεσίας Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης. Έχει σχεδιαστεί με προσανατολισμό την ενίσχυση της κλασσικής διδασκαλίας και είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Υποστηρίζεται κεντρικά από το GUNet και διανέμεται ελεύθερα σε όλα τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα της χώρας. Πληροφορίες για τη λειτουργία

<http://eclass.uth.gr/>

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΑΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (eclass)

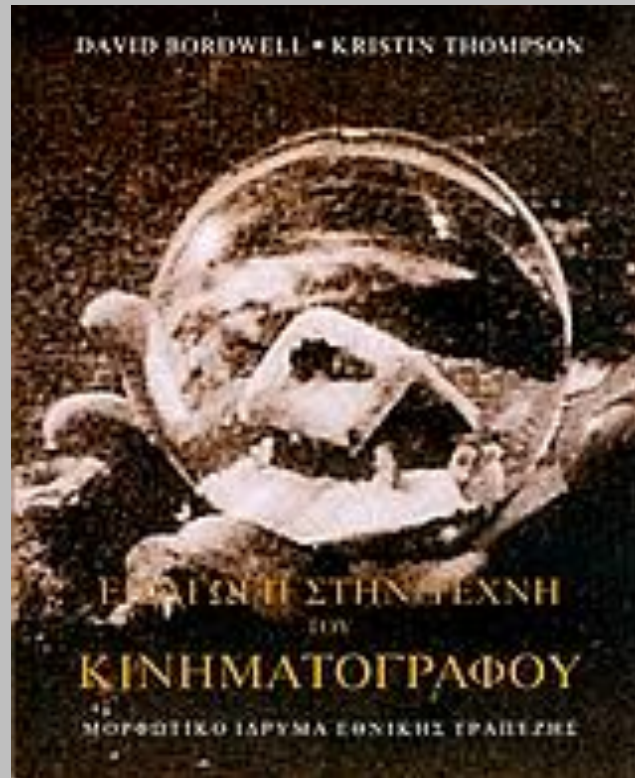

The screenshot displays the e-Class platform interface. At the top, there is a header with the 'e-Class' logo and the text 'Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης'. The user's name, 'Χρήστης : ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ', is shown below. The main content area is divided into two columns. The left column, titled 'Τα μαθήματα που υποστηρίζω (Καθηγητής)', lists three courses: 'ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ' (MHXD173), 'ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ' (MHXD169), and 'ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ' (MHXD192). The right column, titled 'Μενού', contains a navigation menu with links: 'Δημιουργία μαθήματος', 'Εγγραφή σε μάθημα', 'Το Ημερολόγιό μου', 'Οι Ανακοινώσεις μου', 'Αλλαγή του προφίλ μου', 'Βοήθεια', and 'Έξοδος'. At the bottom, there are logos for the European Union, Greece, and the platform, along with the text 'Διαχείριση : Ομάδα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης' and 'Πληροφορίες Πνευματικών Δικαιωμάτων'.

<http://eclass.uth.gr/>

<http://eclass.uth.gr/eclass/courses/MHXD192/>

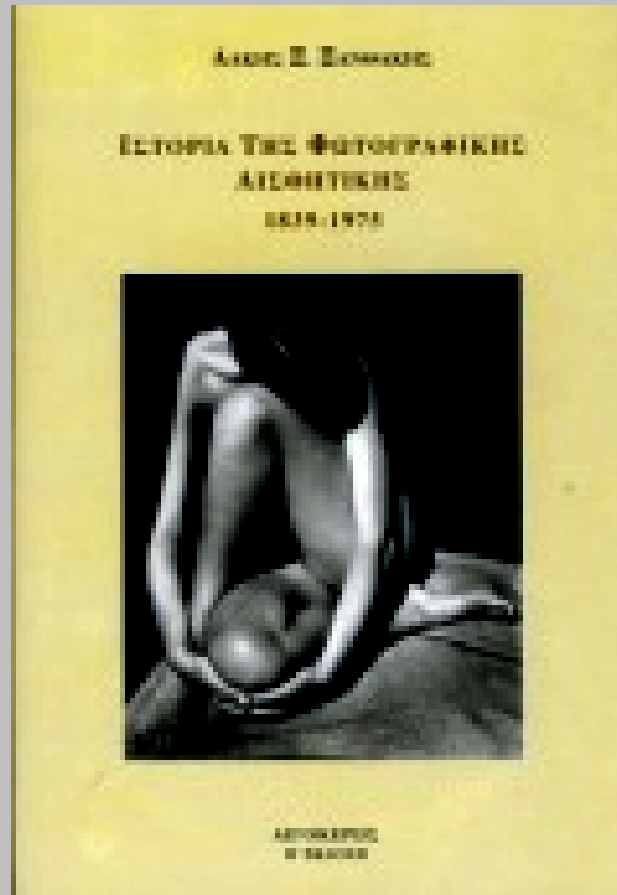
ΒΙΒΛΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- 1) Bordwell D.,Thompson K., *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου*, μτφ. Κατερίνα Κοκκινίδα, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης 2004

2) , Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΛΕΠΕΙΝ. Ο ΒΑΛΤΕΡ ΜΠΕΝΓΙΑΜΙΝ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΣΤΟΩΝ, ΙΤΕ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ, 2009

3) ΞΑΝΘΑΚΗΣ Άλκης, *Ιστορία της φωτογραφικής αισθητικής*, Αιγόκερως, Αθήνα 1993

4) ΙΩΝ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΕΡΖΟΓΛΟΥ , *ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΟΝ 20ο ΑΙΩΝΑ*, ΝΗΣΟΣ 2009